

Załącznik nr 1

do uchwały nr .....

Rady Miasta Kostrzyn nad Odrą

z dnia ..... 2024 r.

**PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ
ORAZ OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH
PRZEMOCY DOMOWEJ
NA LATA 2025-2030**

Spis treści

1. Wprowadzenie.....	3
2. Diagnoza problemu przemocy domowej w Kostrzynie nad Odrą w odniesieniu do danych ogólnopolskich.....	6
2.1. Ludność miasta na podstawie rejestru mieszkańców i ewidencji ludności.....	6
2.2. Analiza danych statystycznych dotyczących problemu przemocy w Kostrzynie nad Odrą w odniesieniu do danych ogólnopolskich w latach 2021-2023.....	11
2.3. Diagnoza zjawiska przemocy na podstawie „Diagnozy problemów społecznych Miasta Kostrzyn nad Odrą” z roku 2022.....	21
2.4. Diagnoza problemu przemocy domowej przeprowadzona przez Wydział Oświaty, Kultury i Opieki Urzędu Miasta Kostrzyn nad Odrą we współpracy ze szkołami podstawowymi w 2024 r.	23
2.5. Rekomendacje	23
3. Prezentacja Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2025-2030.....	24
3.1. Zasady działania Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej	24
3.2. Adresaci Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2025-2030.....	25
3.3. Analiza SWOT.....	25
3.4. Cel strategiczny Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2025-2030.....	26
3.5. Cele szczegółowe, obszary, kierunki i działania Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2025-2030.....	26
3.6. Podmioty instytucjonalne i zasoby ludzkie oraz działania w ramach Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2025-2030	36
3.7. Środki finansowe na realizację programu.....	36
3.8. Monitorowanie działań programu.....	36
3.9. Sprawozdawczość.....	37
3.10. Ewaluacja.....	37
4. Podsumowanie.....	37
Bibliografia.....	37

1. WPROWADZENIE

Jednym z nadrzędnych i długofalowych celów polityki prorodzinnej państwa jest tworzenie warunków do pełnego rozwoju i prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz zapobieganie występowaniu postaw i zachowań społecznych zagrażających bezpieczeństwu, w tym przemocą domową. Każdy intuicyjnie rozumie, czym jest przemoc w rodzinie. Istnieje ustawowa definicja tego zjawiska. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej charakteryzuje przedmiot swoich regulacji i odniesień. Nowelizacja ustawy antyprzemocowej zmienia ustawową terminologię. Dotychczasowe pojęcia - „przemoc w rodzinie” zastąpiono terminem „przemoc domowa”, „ofiara” to „osoba doznająca przemocy domowej”.

Ustawowej definicji doczekało się także pojęcie „osoby stosującej przemoc domową” wcześniej nazywaną „sprawcą”. Zmienił się (rozszerzył) również krąg osób objętych ochroną, niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania. Najważniejsza zmiana z punktu widzenia bezpieczeństwa małoletnich to uznanie małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej jako „osoby doznającej przemocy domowej”. Ponadto nowelizacja zmienia m.in. procedurę „Niebieskiej Karty” i wprowadza programy korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc domową, a także programy psychologiczno-terapeutyczne dla osób stosujących przemoc domową.

Zgodnie z nowelą, definicja przemocy domowej to: "jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej". Nowelizacja wprowadza do powyższej definicji nowe elementy: żeby dane działanie lub zaniechanie było uznane za przemoc domową musi wykorzystywać przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną (także połączenie takich przewag) osoby stosującej przemoc nad osobą doznającą przemocy domowej.

W szczególności, przemocą domową będą działania lub zaniechania:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Nowelizacja Ustawy rozszerza katalog osób doznających przemocy domowej, obejmuje on:

- małżonka, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków,
- rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków,
- osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę wspólnie zamieszkujejącą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,

- małoletniego, wobec którego jest stosowana przemoc domowa lub który jest świadkiem przemocy domowej wobec innych osób.

Za specjalistami z Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie wyróżniamy następujące rodzaje przemocy:

1. **fizyczną** – jej istotą jest naruszenie nietykalności fizycznej, polegającej na zachowaniach intencjonalnych, prowadzących do uszkodzenia ciała lub niosących takie ryzyko, np.: popychanie, szarpanie, ciągnięcie, szturchanie, klepanie, klapsy, ciągnięcie za uszy, włosy, szczypanie, kopanie, bicie ręką, pięścią, uderzenie w twarz - tzw. "policzek", przypalanie papierosem, duszenie, krępowanie ruchów, itp.;
2. **psychiczną** – polega na naruszeniu godności osobistej. Osoba stosująca przemoc psychiczną wykorzystuje: groźby, poniżanie, obrażanie, wyzywanie, osądzanie, ocenianie, krytykowanie, straszenie, szantażowanie, nieliczenie się z uczuciami, krzyczenie, oskarżanie, obwinianie, oczernianie, krzywdzenie zwierząt, czytanie osobistej korespondencji, ujawnianie tajemnic, sekretów, wyśmiewanie, lekceważenie, itp. Celem nadrzędnym tego rodzaju zachowań jest sprawowanie kontroli nad ofiarą;
3. **seksualną** – to działanie mające na celu naruszenie sfery intymnej drugiego człowieka. Polega na zmuszaniu osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, kontynuowaniu aktywności seksualnej, gdy osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania jej o zgodę lub gdy na skutek zaistniałych warunków obawia się odmówić. Przymus może polegać na bezpośrednim użyciu siły lub emocjonalnym szantażu. Do najczęstszych zachowań przemocowych w tej sferze należą: wymuszanie pożycia, obmacywanie, gwałt, zmuszanie do niechcianych praktyk seksualnych, nieliczenie się z życzeniami partnerki/partnera, komentowanie szczegółów anatomicznych, ocenianie sprawności seksualnej, wyglądu, itp.;
4. **ekonomiczną** – jej istotę stanowi naruszenie własności drugiej osoby. Wiąże się z celowym niszczeniem dóbr materialnych, pozbawianiem środków lub stwarzaniem warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby. Do najbardziej rozpowszechnionych działań w ramach przemocy ekonomicznej należą: pozbawianie lub ograniczanie możliwości podejmowania pracy i uzyskania samodzielności finansowej, zabieranie, wydzielanie środków finansowych wypracowywanych przez osoby doznające przemocy, niszczenie rzeczy, włamanie do zamkniętego osobistego pomieszczenia, kradzież, używanie rzeczy bez pozwolenia, przeglądanie dokumentów, korespondencji, dysponowanie czyjąś własnością, zaciąganie pożyczek "na wspólne konto", sprzedawanie osobistych lub wspólnych rzeczy bez uzgodnienia, zmuszanie do spłacania długów, itp.;
5. **zaniedbanie** – polega na niezaspokajaniu podstawowych potrzeb emocjonalnych, fizycznych i materialnych, np. niedawaniu środków na utrzymanie, pozbawianiu jedzenia, ubrania, schronienia, braku pomocy w chorobie, nieudzieleniu pomocy, uniemożliwianiu dostępu do miejsc zaspokojenia podstawowych potrzeb: mieszkania, kuchni, łazienki, łóżka, toalety, itp.

Mówiąc o przemocy należy pamiętać, iż jest ona zjawiskiem występującym powszechnie w naszym społeczeństwie, jest ona obecna w codziennym życiu. Zjawisko przemocy dotykające społeczność lokalną jest ściśle powiązane z innymi obszarami problemów społecznych, dlatego ich rozwiązywanie powinno być wspólnym interesem uzupełniających się działań specjalistów, instytucji i organizacji, m.in. placówek oświatowych, opiekuńczo-wychowawczych, służby zdrowia, pomocy społecznej, instytucji porządku publicznego, organizacji pozarządowych. Każde z nich ma do czynienia z innym aspektem zjawiska i tylko zintegrowanie wszelkich zasobów jednostek i organizacji daje szansę stworzenia jednolitej strategii wsparcia oraz zdecydowanego podniesienia skuteczności udzielanej pomocy.

Zgodnie z art. 6 ust. 2 **ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej** (Dz.U. z 2024 poz. 424 t.j.) do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, w tym:

- 1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej;
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową;
- 3) zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Zatem, redakcja niniejszego dokumentu stanowi wypełnienie jednego ze wskazań ustawy, pozwala jednocześnie na dokonanie szczegółowej analizy problemu oraz prezentuje konkretne metody przeciwdziałania przemocy występującej w społeczności lokalnej, jaką tworzą na co dzień mieszkańcy Miasta Kostrzyn nad Odrą.

Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej jest kontynuacją działań podejmowanych w ramach w/w Programu w latach wcześniejszych. Istotnym elementem programu jest zatem dalsze wprowadzanie w życie działań, mających na celu z jednej strony podnoszenie świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy domowej oraz promowanie metod wychowawczych bez używania przemocy, a z drugiej strony zapewnienie ochrony i udzielanie pomocy osobom doznającym przemocy domowej, a także upowszechnianie informacji o możliwościach i formach udzielania pomocy, zarówno osobom doznającym przemocy, jak i stosującym przemoc domową.

Poniżej wymieniono podstawowe akty prawne podejmujące temat przeciwdziałania przemocy i regulujące postępowanie różnych podmiotów w stosunku do osób stosujących przemoc domową oraz osób doznających przemocy domowej. Stanowią one również fundament prawny dla zapisów Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej. Są to:

- **Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.** (Dz. U. z 1997r., Nr 78, poz. 483 ze zm.),
- **Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks Karny** (Dz. U. z 2024 r. poz. 17, t.j. z późn. zm.),
- **Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks Postępowania Karnego** (Dz. U. z 2024 r. poz. 37 t.j. z późn. zm.),
- **Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej** (Dz. U. z 2024 r. poz. 424 t.j. z późn. zm.),
- **Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy** (Dz. U. z 2023 r. poz. 2809 t.j. z późn. zm.),
- **Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej** (Dz. U. z 2023 r. poz. 901 t.j. z późn. zm.),
- **Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej** (Dz. U. z 2024 r. poz. 177 t.j. z późn. zm.),
- **Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi** (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151 t.j. z późn. zm.),
- **Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii** (t.j. Dz.U. z 2023r. poz. 1939 t.j. z późn.zm.),

- **Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie** (Dz. U. z 2023 r. poz. 571 t.j. z późn.zm.),
- **Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 06 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”** (Dz. U. z 2023 r. poz. 1870).

Treść i postanowienia zawarte w Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej są spójne z najważniejszymi krajowymi i lokalnymi dokumentami podejmującymi problem przemocy domowej, tj.:

- Rządowym Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030;
- Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Kostrzyn nad Odrą na lata 2016-2026 przyjętego uchwałą nr XVII/119/16 z dnia 14 kwietnia 2016 r.

2. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY DOMOWEJ W MIEŚCIE KOSTRZYN NAD ODRĄ W ODNIESIENIU DO DANYCH OGÓLNOPOLSKICH.

Diagnozę problemu sporządzono na podstawie danych zastanych – wyników badań i raportów dotyczących problemu przemocy w Polsce, a także w oparciu o dane statystyczne pozyskane od wymienionych poniżej podmiotów:

- Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy domowej w Kostrzynie nad Odrą,
- Komisariatu Policji w Kostrzynie nad Odrą,
- Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kostrzynie nad Odrą,
- Ośrodka Pomocy Społecznej w Kostrzynie nad Odrą,
- Diagnoza problemów społecznych Miasta Kostrzyn nad Odrą, która została przeprowadzona wśród mieszkańców w 2022 r. przez Krajowy Ośrodek Kształcenia Administracji z siedzibą w Krakowie na zlecenie Wydziału Oświaty, Kultury i Opieki Urzędu Miasta Kostrzyn nad Odrą,
- Diagnoza problemu przemocy domowej przeprowadzona przez Wydział Oświaty, Kultury i Opieki Urzędu Miasta Kostrzyn nad Odrą we współpracy ze szkołami podstawowymi w 2024 r.

2.1. Ludność miasta na podstawie rejestru mieszkańców i ewidencji ludności

Liczebność populacji i natężenie określonych procesów demograficznych stanowi główny czynnik w planowaniu szeroko rozumianej polityki rozwoju. Konieczne jest więc rozpoznanie kształtujących się trendów w wymiarze czasowym i przestrzennym, jak również analiza prognoz demograficznych.

Największą populację miasta Kostrzyna nad Odrą, w analizowanym okresie ostatnich dwudziestu lat, odnotowano w roku 2005, według danych z Rejestru Mieszkańców, miasto liczyło wówczas 17.795 mieszkańców.

Od tego czasu liczba ta systematycznie spada i na koniec 2023 roku osiągnęła wartość 16.106 mieszkańców, co daje spadek o 9,5 % w porównywanym okresie.

Demografia miasta pokazuje, że wciąż ubywa zameldowanych mieszkańców Kostrzyna nad Odrą.

Liczba zameldowanych na pobyt stały, w porównaniu z rokiem ubiegłym 2023 zmniejszyła się o 145 osoby, natomiast wzrosła liczba mieszkańców z pobytym czasowym na terenie miasta o 35 osób.

Tabela nr 1. Wybrane dane statystyczne.

Lp.	Wybrane dane statystyczne	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023
1.	Powierzchnia w km ²	46	46	46
2.	Ilość mieszkańców zarejestrowanych na pobyt stały	16467	16251	16106
3	Ilość mieszkańców zarejestrowanych na pobyt czasowy	537	441	476
4	Ilość wyborców	13124	13010	12963
2.	Ludność na 1 km ²	357	353	350
3.	Kobiety na 100 mężczyzn	106	106	106
4.	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	65,60	70,70	71,03

Źródło: Rejestr Mieszkańców Miasta Kostrzyn nad Odrą; Rejestry Urzędu Stanu Cywilnego.

Tabela nr 2. Wybrane dane demograficzne.

Lp	Wybrane dane demograficzne.	2021	2022	2023
1.	Ludność, w tym	16467	16251	16106
	-kobiet	8469	8370	8336
	-mężczyzn	7998	7881	7770
2.	Urodzenia żywe, w tym:	155	104	112
	-chłopcy	90	57	58
	-dziewczynki	65	47	54
3.	Zgony, w tym:	213	213	194
	-mężczyźni	122	112	104
	-kobiety	91	101	90
	-dzieci	0	0	0
4.	Przyrost naturalny mieszkańców Kostrzyn nad Odrą	-58	-109	-82

Źródło: Rejestr Mieszkańców Miasta Kostrzyn nad Odrą; Rejestry Urzędu Stanu Cywilnego.

W analizie przyrostu naturalnego, nasze miasto pozostaje od pięciu lat we wskaźniku ujemnym. W 2023 roku zmarły 194 osoby, natomiast urodziło się 112 dzieci, co daje wskaźnik ujemny na poziomie (minus) - 82 osoby.

Niski wskaźnik przyrostu naturalnego, to jeden z wielu współczesnych problemów w sali globalnej. Tak niskie wskaźniki dzietności, generują zjawisko depresji urodzeniowej, co oznacza, że w przyszłości pojawi się problem zastępowalności pokoleń.

Tabela nr 3. Dane demograficzne z podziałem na płeć i udziałem w kategoriach wiekowych.

Lp.	Dane demograficzne	Rok 2021				Rok 2022			
		Kobiety		Mężczyźni		Kobiety		Mężczyźni	
L/%	Płeć	ilość	udział %	ilość	udział %	ilość	udział %	ilość	udział %
1	Ludność w wieku przedprodukcyjnym	1599	46,2	1862	53,8	1518	46,1	1777	53,9
2	Ludność w wieku produkcyjnym	4505	47,3	5027	52,7	4479	47,4	5009	52,6
3	Ludność w wieku poprodukcyjnym	2365	68,1	1109	31,9	2341	68,1	1095	31,9
4	Ogółem	8469	51,4	7998	48,6	8370	51,5	7881	48,5

Rok 2023			
Mężczyźni		Kobiety	
ilość	udział%	ilość	udział %
1660	52,3	1497	47,7
4924	52,3	4493	47,7
1150	32,6	2382	67,4
7734	48,0	8372	52,0

Źródło: Rejestr Mieszkańców Miasta Kostrzyn nad Odrą; Rejestry Urzędu Stanu Cywilnego.

W ogólnej strukturze naszej społeczności lokalnej, w zróżnicowaniu na płeć, większą liczbę stanowią kobiety, których jest o 4 % więcej niż mężczyzn.

Mężczyzn jest więcej w dwóch przedziałach przedprodukcyjnym i produkcyjnym, wzrost ten kształtuje się odpowiednio na poziomie 4,6 %.

Sytuacja ulega zmianie w przedziale poprodukcyjnym, gdzie następuje znaczny wzrost liczby kobiet, aż o 34,8 %.

Tabela nr 4. Najliczniej zamieszkałe ulice.

Lp.	Wybrane dane statystyczne	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023
1.	Liczba ulic ogółem	185	189	191
2.	Liczba ulic zamieszkałych	139	141	144
3.	Najliczniej zamieszkałe rejony miasta:			
	- Osiedle Mieszka I	1209	1170	1117
	- ulica Gorzowska	999	972	948
	- ulica Jana Pawła II	780	743	762

Źródło: Rejestr Mieszkańców Miasta Kostrzyn nad Odrą; Rejestry Urzędu Stanu Cywilnego.

Tabela nr 5. Zestawienie gospodarstw

Lp.	Liczba mieszkańców w gospodarstwie	Liczba gospodarstw 2021	Liczba gospodarstw 2022	Liczba gospodarstw 2023
1.	1	1425	1435	1516
2.	2	1427	1429	1451
3.	3	1275	1257	1221
4.	4	1065	1062	1026
5.	5	385	383	378
6.	6	175	167	161
7.	7	63	62	68
8.	8	33	27	25
9.	9	19	17	16
10.	10	28	8	7
11.	11	4	6	7
12.	12	2	1	1
13.	13	2	1	1
14.	14	0	1	1

Źródło: Rejestr Mieszkańców Miasta Kostrzyn nad Odrą; Rejestry Urzędu Stanu Cywilnego.

Tabela nr 6. Zestawienie gospodarstw z dziećmi do lat 17

Lp.	Liczba dzieci w rodzinie	Liczba gospodarstw 2022	Liczba gospodarstw 2023
1.	1	975	944
2.	2	822	754
3.	3	129	122

4.	4	33	26
5.	5	6	7
6.	6	5	4
7.	7	1	-

Źródło: Rejestr Mieszkańców Miasta Kostrzyn nad Odrą; Rejestry Urzędu Stanu Cywilnego.

Tabela nr 7. Zestawienie gospodarstw z dziećmi w przedziałach wiekowych

Lp.	Liczba dzieci w rodzinie	Liczba gospodarstw z dziećmi w wieku od 0 do 17 lat w roku 2021	Liczba gospodarstw z dziećmi w wieku od 0 do 17 lat w roku 2022	Liczba gospodarstw z dziećmi w wieku od 0 do 17 lat w roku 2023
1.	1	970	970	944
2.	2	822	806	754
3.	3	129	115	122
4.	4	33	30	26
5.	5	6	8	7
6.	6	5	3	4
7.	7	1	1	0

Źródło: Rejestr Mieszkańców Miasta Kostrzyn nad Odrą; Rejestry Urzędu Stanu Cywilnego.

Tabela nr 8. Struktura liczby mieszkańców wg wieku na dzień 31.12.2023r.

Lp.	Wiek/Rocznik	Mężczyźni			Kobiety			Wszyscy		
		Stali	Czasowi	Razem	Stali	Czasowi	Razem	Stali	Czasowi	Razem
1.	Ogółem	7772	234	8006	8332	242	8574	16106	476	16582
2.	1-2	113	10	164	166	8	172	277	18	295
3.	3	61	5	66	56	5	61	177	10	127
4.	4-5	148	8	156	150	8	158	298	16	314
5.	6	86	2	88	84	4	88	170	6	176
6.	7	94	5	99	69	7	76	163	12	175
7.	8-12	520	15	535	407	17	424	927	32	959
8.	13-15	337	13	350	295	10	305	632	23	655
9.	16-17	180	6	186	165	6	171	345	12	357
10.	18	108	2	110	94	2	96	202	4	206
11.	M:19-65	4910	2149	5059	4479	166	4645	9389	315	9704
	K:19-60									
	M:20-65	4821	146	4967	4389	166	4555	9210	312	9522

12.	K:20-60									
13.	M: 65-101 K: 60-101	1137	10	1147	2369	9	2378	3506	19	3525

Źródło: Rejestr Mieszkańców Miasta Kostrzyn nad Odrą; Rejestry Urzędu Stanu Cywilnego.

Tabela nr 9. Dane statystyczne Urzędu Stanu Cywilnego Kostrzyn nad Odrą.

Lp.	Zdarzenia	2021	2022	2023
1	Ilość urodzeń	90	95	130
2	Ilość zawartych małżeństw w tym:	101	111	127
	Śluby cywilne	85	82	83
	Śluby konkordatowe	16	11	14
	Akty transkrybowane (zdarzenia miały miejsce poza granicami kraju i zostały wpisane do polskich ksiąg Urzędu Stanu Cywilnego)	15	29	30
3	Ilość zgonów	248	238	240
4.	Ilość par obchodzących Jubileusz 50-lecia Pożycia Małżeńskiego	13(2020) 6(2021)	21	17

Źródło: Rejestr Mieszkańców Miasta Kostrzyn nad Odrą; Rejestry Urzędu Stanu Cywilnego.

Zmniejszająca się liczba ludności w Kostrzynie nad Odrą jest częścią szerszego zjawiska demograficznego obserwowanego w całej Polsce. Spadek liczby mieszkańców wynika z wielu złożonych czynników, które można podzielić na migrację zewnętrzną, migrację wewnętrzną, niską dzietność oraz starzenie się społeczeństwa. Wszystkie te elementy mają swoje specyficzne przyczyny i skutki, zarówno dla Kostrzyna nad Odrą, jak i dla całego kraju.

2.2. Analiza danych statystycznych dotyczących problemu przemocy w Mieście Kostrzyn nad Odrą w odniesieniu do danych ogólnopolskich w latach 2021-2023.

Organy administracji rządowej i samorządowej współdziałają z organizacjami pozarządowymi oraz kościołami i związkami wyznaniowymi w zakresie udzielania pomocy osobom doznającym przemocy domowej, oddziaływania na osoby stosujące przemoc domową oraz podnoszenia świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy domowej, w szczególności przyczyn i skutków przemocy domowej oraz metod i form pracy w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Ustawa nakłada także na gminy obowiązek tworzenia zespołów interdyscyplinarnych do spraw przeciwdziałania przemocy domowej, które realizują działania w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty”, mającą na celu udzielenie pomocy i wsparcia rodzinom uwikłanym w problem przemocy domowej.

Podstawowym zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest realizacja działań określonych w Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej, a także integrowanie i koordynowanie działań podmiotów działających na rzecz ochrony osób doznających przemocy domowej oraz specjalistów i podmiotów w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Zadania te są wykonywane w szczególności przez:

- 1) diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym;
- 2) inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom;
- 3) inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 4) opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej;
- 5) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- 6) powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań;
- 7) monitorowanie procedury "Niebieskie Karty";
- 8) przekazywanie informacji, o której mowa w art. 9e ust. 3 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, oraz dokumentacji, o której mowa w art. 9c ust. 5a w/w ustawy;
- 9) kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową;
- 10) składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń.

Zespół Interdyscyplinarny powołuje grupy diagnostyczno-pomocowe, których celem i zadaniem jest rozwiązywanie problemów związanych z wystąpieniem przemocy domowej w indywidualnych przypadkach. W skład grupy diagnostyczno-pomocowej obligatoryjnie wchodzi:

- 1) pracownik socjalny jednostki organizacyjnej pomocy społecznej;
- 2) funkcjonariusz Policji,

mogą także wchodzić:

- 1) pracownik socjalny specjalistycznego ośrodka wsparcia dla osób doznających przemocy domowej;
- 2) asystent rodziny;
- 3) nauczyciel wychowawca będący wychowawcą klasy lub nauczyciel znający sytuację domową małoletniego;
- 4) osoby wykonujące zawód medyczny, w tym lekarz, pielęgniarka, położna lub ratownik medyczny;
- 5) przedstawiciel Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

W sprawach żołnierzy pełniących czynną służbę wojskową stosujących przemoc domową w skład grupy diagnostyczno-pomocowej wchodzi także żołnierz Żandarmerii Wojskowej.

Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno-pomocowych wykonują zadania w ramach obowiązków służbowych lub zawodowych.

Zadania grup diagnostyczno-pomocowych to w szczególności:

- 1) dokonanie, na podstawie procedury "Niebieskie Karty", oceny sytuacji domowej osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 2) realizacja procedury "Niebieskie Karty" w przypadku potwierdzenia podejrzenia wystąpienia przemocy domowej, zwłaszcza w sytuacji wystąpienia ryzyka zagrożenia życia lub zdrowia;
- 3) zawiadomienie osoby podejrzanej o stosowanie przemocy domowej o wszczęciu procedury "Niebieskie Karty" pod jej nieobecność;
- 4) realizacja działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 5) występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o skierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową albo w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową;
- 6) występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o złożenie zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń;
- 7) monitorowanie sytuacji osób doznających przemocy domowej, a także zagrożonych wystąpieniem przemocy domowej, w tym również po zakończeniu procedury "Niebieskiej Karty";
- 8) zakończenie procedury "Niebieskiej Karty";
- 9) dokumentowanie podejmowanych działań, stanowiących podstawę:
  - a. uznania braku zasadności wszczęcia procedury "Niebieskiej Karty",
  - b. wszczęcia procedury "Niebieskiej Karty";
- 10) informowanie przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego o efektach podjętych działań w ramach procedury "Niebieskiej Karty".

Analiza problemu przemocy domowej na terenie Miasta Kostrzyn nad Odrą została oparta o sprawozdanie z realizacji Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na rok 2023, sprawozdawczość Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ośrodka Pomocy Społecznej w Kostrzynie nad Odrą.

Analizując dane zawarte w sprawozdaniu z Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za rok 2022 wynika, że Program ukierunkowany był przede wszystkim na zadania mające na celu zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie poprzez rozwój działań profilaktycznych, udzielanie profesjonalnej pomocy osobom doznającym przemocy oraz zintensyfikowanie działań ukierunkowanych na osoby stosujące przemoc.

Badanie zrealizowane w 2019 r. na zlecenie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej pokazało, że zwiększa się świadomość Polaków na temat zjawiska przemocy w rodzinie, jak i mechanizmów doznawania przemocy.¹ Na poziomie deklaratywnym zdecydowana większość Polaków nie myśli o przemocy w rodzinie w sposób stereotypowy i potrafi zidentyfikować zachowania, które

---

¹ Ogólnopolska diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie. Raport Kantar Polska dla Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, październik 2019 roku.

świadczą o występowaniu przemocy. Badanie pokazało, że ok. 85% - 90% Polaków identyfikuje różne sytuacje, które świadczą o występowaniu przemocy jako nieakceptowalne, co może świadczyć o coraz większej świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie. Nadal jednak ok. 10% dorosłych osób uznaje różnego rodzaju przemocowe zachowania za normalne.

Kobiety i mężczyźni nieco różnią się w tym, jak postrzegają przemoc. W największym stopniu różnice dotyczą stwierdzenia "Rodzice mają prawo bić swoje dzieci", z którym zgadza się 13% mężczyzn i 5% kobiet. Ogólną regułą jest to, że mężczyźni w większym zakresie akceptują dopuszczalność analizowanych w badaniu przejawów przemocy.

Najbardziej kontrowersyjna opinia na temat przemocy w rodzinie to stwierdzenie "Ofiary przemocy w rodzinie akceptują swoją sytuację". W tym przypadku Polacy są podzieleni niemal po równo - ok. 40% zgadza się z tym poglądem i tyle samo osób się nie zgadza, pozostałe osoby nie mają wyrobionego zdania.

Osoby, które uważają, że z różnych powodów lepiej nie wtrącać się w życie rodzin dotkniętych przemocą, stanowią około kilkunastu procent ogółu społeczeństwa. Zdaniem ekspertów w praktyce waga tego problemu jest większa, bo ludzie, którzy realnie obserwują przemoc w swoim otoczeniu, rzeczywiście boją się reagować lub też nie wiedzą, co powinni zrobić.²

Badanie realizowane na zlecenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej w 2021 r. pn. "Ogólnopolska diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie wobec dzieci" pokazało, że przemoc wobec dzieci jest bardzo ważnym zagadnieniem zarówno dla społeczeństwa polskiego, jak i pracowników oświaty, którzy również uczestniczyli w badaniu.

Według respondentów najbardziej rozpowszechnioną formą przemocy w rodzinie wobec dzieci jest przemoc psychiczna. W drugiej kolejności dzieci doznają zaniedbania oraz przemocy fizycznej.

Na przestrzeni lat zmniejszył się procent dzieci do 18. roku życia, wobec których rodzice/opiekunowie stosują klapsy jako metodę wychowawczą, i zgodnie z wynikami badań wynosi on obecnie 38%.

Zebrałe dane na temat przemocy wobec dzieci wskazują, że Polacy wysoko oceniają swoją wiedzę na temat przemocy w rodzinie, a większość osób (61%), które zaobserwowały przemoc w swoim otoczeniu, podjęła w związku z tym różnego rodzaju działania. Była to przede wszystkim rozmowa, uświadomienie problemu (26%) oraz zgłoszenie na Policję (20%) czy do pomocy społecznej (18%).

Doświadczenia przemocy w dzieciństwie w bardzo dużym stopniu rzutują na dorosłe życie. Wyniki badania pokazują, że prawie co trzeci Polak (32%) przyznaje, że w dzieciństwie doświadczał przemocy fizycznej, a 28% badanych przyznało, że doznawało przemocy psychicznej. Zdecydowana większość Polaków (81%) jest również świadoma, że dziecko doznaje przemocy również wtedy, gdy widzi przemoc między swoimi rodzicami.

Z tego względu działania edukacyjne i kampanie społeczne powinny koncentrować się również na świadkach przemocy i na tym, jak należy reagować w sytuacji bycia świadkiem przemocy.³

Przemoc może pojawić się w każdym domu, nie ma ona związku ani ze statusem społecznym rodziny, ani miejscem zamieszkania, a ofiarami przemocy w rodzinie bywają zarówno mieszkańcy w dużych miastach, jak i mniejszych miejscowościach czy wsiach. Zdarzenia, w których dochodzi do przemocy dotyczą zarówno małżeństw, jak i związków partnerskich, są także sytuacje, w których znęcano się nad dziećmi, czy mieszkającymi we wspólnym domu seniorami.

Z analizy ilości prowadzonych spraw przez Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy domowej w ramach procedury „Niebieskiej Karty” zaobserwować można, iż na przestrzeni

---

² Ogólnopolska diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie. Raport Kantar Polska dla Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, październik 2019 roku.

³ Uchwała nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 r. w sprawie ustanowienia Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030.

lat 2021 - 2023 na terenie Miasta Kostrzyn nad Odrą problem zdiagnozowanej przemocy domowej występuje. Skala problemu jednak nie przybiera dużych rozmiarów.

Tabela 10. Interwencje kryzysowe – procedura „Niebieskiej Karty”.

Lp.	Temat	2021	2022	2023
1.	Procedury „Niebieskiej Karty” założone - ogółem	22	15	23
	- przez Komisariat Policji w Kostrzynie nad Odrą	19	11	20
	- przez placówki oświatowe	0	0	2
	- przez placówki służby zdrowia	0	0	0
	- przez Ośrodek Pomocy Społecznej	3	4	1
2.	Zakończenie procedury „Niebieskiej Karty”	17	3	5
3.	Liczba otwartych procedur „Niebieskiej Karty” na dzień 31 grudnia danego roku	15	12	16
4.	Liczba prowadzonych procedur „Niebieskiej Karty” na dzień 31 grudnia danego roku	15	12	16

Źródło: Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy domowej.

Tabela 11. Osoby w procedurze „Niebieskiej Karty”.

Lp.	Temat	2021	2022	2023
1.	Osoby doznające przemocy domowej - ogółem, w tym:	30	15	23
	kobiety	25	8	18
	mężczyźni	2	2	2
	dzieci	3	5	3
2.	Osoby stosujące przemoc domową – ogółem, w tym:	22	15	23
	kobiety	1	1	2
	mężczyźni	21	14	21

Źródło: Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy domowej.

Tabela 12. Spotkania grup diagnostyczno – pomocowych.

Lp.	Temat	2021	2022	2023
1	Liczba spotkań grup diagnostyczno - pomocowych	134	85	80

Źródło: Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy domowej.

Tabela 13. Działania podejmowane przez grupy diagnostyczno – pomocowe.

Lp.	Temat	2021	2022	2023
1.	W stosunku do osoby doznające przemocy domowej:			
	Systematyczne wizyty dzielnicowe w rodzinie	160	130	156
	Systematyczne wizyty pracownika socjalnego w rodzinie	168	145	170
	Skierowanie do Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego ds. uzależnień i przemocy w rodzinie	4	5	2

	Odebranie dziecka zagrożonego i umieszczenie w innej rodzinie	4	0	1
	Wsparcie terapeutyczne	15	0	5
	Opinie z placówek oświaty	20	5	4
2.	W stosunku osoby stosujące przemoc domową do:			
	Wydanie nakazu natychmiastowego opuszczenia przez osobę stosującą przemoc domową zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia	0	0	4
	Skierowanie do MKRPA	5	3	2
	Skierowanie do specjalisty	2	0	1

Źródło: Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy domowej.

Tabela 14. Posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy domowej.

Lp.	Temat	2021	2022	2023
1	Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy domowej	2	1	2

Źródło: Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy domowej.

Kluczową rolę w działaniach podejmowanych w ramach Programu odgrywa Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Głównym celem Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest prowadzenie działań dotyczących zapobiegania nadużywaniu alkoholu oraz środków psychoaktywnych, promowanie zdrowego trybu życia, zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej osobom uzależnionym, integrowania społeczeństwa lokalnego, podejmowanie działań w zakresie poradnictwa, interwencji wobec osób nadużywających alkoholu i narkotyków, działania związane z przeciwdziałaniem przemocy domowej, prowadzenie rozmów motywacyjnych oraz zwiększanie zdolności osób do radzenia sobie z zaistniałymi problemami alkoholowymi. Komisja uprawniona jest do podejmowania czynności zmierzających do sądowego orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu, zobowiązania poddania się leczeniu odwykowemu. Do kompetencji Komisji należą również zadania wynikające z:

1. ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2023 r. poz. 2151 t.j.),
2. ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. z 2024 r. poz. 424 t.j.),
3. ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2023 r. poz. 1939 t.j.),
4. ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (Dz.U. z 2022 r. poz. 1608 t.j.),
5. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz.U. z 2023 poz. 1870),
6. corocznie przyjmowanych przez Radę Miasta Kostrzyn nad Odrą uchwał w sprawie Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Programu Przeciwdziałania Narkomanii, Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej, Programu Ochrony i Promocji Zdrowia.

Przemoc nie musi być związana z uzależnieniem, ale bardzo często z niego wynika. Aż 60 proc. sprawców przemocy domowej jest w czasie interwencji policji w stanie nietrzeźwości. To zjawisko występuje zarówno w rodzinach biednych, jak i bogatych, w środowisku robotniczym oraz inteligentnym.

Ofiarami przemocy pijanego rodzica częściej są partnerzy, niż dzieci, te są zdecydowanie częściej

zaniedbywane.

Ewa Wach, kierowniczka Zakładu Psychologii Sądowej Instytutu Ekspertyz Sądowych im. J. Sehna w Krakowie, jako pracownik przygotowujący opinie dla potrzeb wymiaru sprawiedliwości, miała wielokrotnie do czynienia z sytuacjami, gdy doszło już do poważnej tragedii: ciężkiego pobicia czy nawet śmierci. Iwona Matysiak z działu Programów Lokalnych i Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Krajowym Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom przywołała statystyki z 2019 r., z których wynika, że w 12 proc. rodzin z powodu alkoholu doszło do konfliktu, a w 8 proc. problem alkoholu wskazano jako główną przyczynę konfliktów i przemocy. Z kolei 4 proc. dorosłych Polaków przyznało się do krzywdzenia dzieci pod wpływem alkoholu.

W 2021 r. ponad 169 tys. osób doznało w Polsce przemocy w rodzinie. W statystykach policyjnych wskazano, że około 60 proc. osób, które stosują przemoc domową, było w czasie interwencji policji w stanie nietrzeźwości. Te statystyki pozwalają postawić diagnozę, że zjawisko uzależnienia łączy się ze zjawiskiem przemocy domowej. Powszechnie wiadomo, że po wypiciu alkoholu ludziom „puszczają hamulce”, ludzie przestają się kontrolować, bywa, że stają się agresywni.

Dawid Sztajner, prezes Częstochowskiego Stowarzyszenia ETOH, obserwacja konkretnych przypadków prowadzi do wniosku, że osoba uzależniona niemal stale stosuje jakąś formę przemocy wobec najbliższych: fizyczną, psychiczną, emocjonalną bądź finansową. Jeśli przeznaczą część niedużego budżetu rodzinnego na alkohol, to odbiera rodzinie możliwość zaspokajania innych potrzeb. Samo to, że osoba uzależniona nie stanowi wsparcia, lecz obciążenie dla najbliższych, jest poważnym problemem. Jest nieobecna w życiu dzieci, przekazuje im nieprawidłowy wzorzec funkcjonowania. Postawy agresywne mają silny związek z osobowością. Do tego dochodzą kwestie środowiskowe. Część ludzi wciąż wyznaje pogląd, że mężczyzna ma prawo się napić, a zarazem – że jest głową rodziny, że wie najlepiej, co jest dla niej dobre. Pokutuje też błędne postrzeganie roli ojca. To w pewnym sensie wspiera tego typu postawy.

Uzależnienia mają wiele przyczyn. Nie da się wskazać jednego źródła – takie podejście jest z góry skazane na niepowodzenie. Istotne są tu zarówno kwestie kulturowe, osobowościowe, jak i te związane z otoczeniem, w jakim wyrasta dana osoba, z wychowaniem, radzeniem sobie z emocjami czy zwykłą biologią. Utało się, że alkohol utożsamiamy z każdą formą emocji. Pijemy, gdy się cieszymy, gdy świętujemy, gdy się smucimy, gdy jesteśmy nieszczęśliwi. Tymczasem linia między picciem kontrolowanym a uzależnieniem jest bardzo cienka. U jednej osoby znajdzie się w zupełnie innym miejscu niż u drugiej. Jedni uzależniają się szybko, inni dużo wolniej.

Ofiary przemocy pozostają w zakłętym kręgu, oderwane od otaczającej rzeczywistości. Nie są w stanie same z tego wyjść. Nie przyznają się do tego, że żyją w przemocowym związku, a czasem sobie nawet tego do końca nie uświadamiają. Nie zawsze osoba doświadczająca przemocy od razu zostaje wrzucona na głęboką wodę i spotyka się z niepodważalną agresją. Często granica ze strony osoby stosującej przemoc jest przesuwana powoli, centymetr po centymetrze. I nagle osoba dotknięta przemocą budzi się w innej rzeczywistości, niż była jeszcze dwa lata temu...

Jeszcze gorzej sytuacja wygląda w przypadku dziecka urodzonego w dysfunkcyjnym związku. Zazwyczaj nie ma ono możliwości dowiedzieć się, jak funkcjonują normalne rodziny. Jeśli chodzi do szkoły, widzi normalność, ale wyłącznie w relacji z innymi uczniami czy nauczycielami, nie w układzie rodzic–dziecko, mąż–żona. Człowiek z takim bagażem doświadczeń w przyszłości będzie budować relacje ze swoją rodziną, wzorując się na przykładzie z własnego domu, przenosząc do własnej rodziny zachowania agresywne, być może uzależnienie. Chyba że zazna choć przez chwilę innego życia, obserwując zdrowe relacje babci z dziadkiem czy wujka z cicią. Jeśli taki człowiek ma zrównoważone negatywne obserwacje z pozytywnymi, jest szansa, że pozytywne zachowania wezmą kiedyś górę.⁴

---

⁴ Dziennik Gazeta Prawna, „Przemoc domowa w oparach uzależnień”, 26.07.2023 r.

Tabela 15. Procedury „Niebieskiej Karty”, w których sprawcy przemocy domowej znajdowali się pod wpływem alkoholu, narkotyków lub środków odurzających.

2021			2022			2023		
Liczba procedur NK	Liczba sprawców przemocy pod wpływem alkoholu	Liczba sprawców przemocy pod wpływem narkotyków lub środków odurzających	Liczba procedur NK	Liczba sprawców przemocy pod wpływem alkoholu	Liczba sprawców przemocy pod wpływem narkotyków lub środków odurzających	Liczba procedur NK	Liczba sprawców przemocy pod wpływem alkoholu	Liczba sprawców przemocy pod wpływem narkotyków lub środków odurzających
19	5	0	11	4	0	20	13	0

Źródło: Komisariat Policji w Kostrzynie nad Odrą.

Alkohol osłabia kontrolę nad zachowaniem i zwiększa prawdopodobieństwo reagowania złością i gniewem na trudności. Uzależnienie od alkoholu nie zwalnia z odpowiedzialności za swoje czyny, mimo że osoby stosujące przemoc często wykorzystują fakt bycia nietrzeźwym jako czynnik usprawiedliwiający ich zachowanie. Coraz częściej przyczyną przemocy w rodzinie jest uzależnienie nie tylko od alkoholu, ale także uzależnienie od innych substancji psychoaktywnych. Zgodnie z danymi przedstawionymi w Raporcie o stanie narkomanii w Polsce – w 2018 r. odsetek populacji w wieku 15–64 lata sięgających po narkotyki wynosił 5,4%.⁵

Osoby doświadczające przemocy w rodzinie w większości przypadków jednak nie szukają pomocy w związku z tym, co je spotkało. Niemniej jednak, w przypadku, kiedy osoby decydują się na szukanie wsparcia, to najczęściej po pomoc zwracają się osoby doznające przemocy ekonomicznej, fizycznej czy psychicznej (od 31% do 24%), natomiast wśród badanych, których dotknęła przemoc seksualna jedynie co dziesiąta (11%) próbowała uzyskać wsparcie. Jak wynika z Ogólnopolskiej diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie - raport Kantar Polska dla Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z października 2019 roku „osoby doświadczające przemocy w rodzinie rzadko zwracają się o pomoc. Zazwyczaj przemoc jest przez członków rodziny ukrywana. Przyczyny takiej sytuacji są różne: przekonanie, że nie dzieje się nic nietypowego; niskie poczucie własnej wartości; pogląd, że „brudy pierze się we własnym domu”; chęć uniknięcia wstydu; lojalność i przywiązanie do osoby dopuszczającej się przemocy; wiara, że podobne sytuacje nie powtórzą się. Na zgłoszenie przypadku przemocy, np. na policję, osoby jej doświadczające często decydują się, gdy przemoc trwa już od wielu lat. Czasami ma to miejsce w momencie, gdy wydarzy się coś drastycznego, trudnego do zaakceptowania, przemoc się zaostrzy. Może to być też moment w życiu osoby doświadczającej przemocy, w którym poczuje się ona bardziej pewna siebie lub otrzyma wsparcie innych osób”. Ważnym czynnikiem skłaniającym do poszukiwania pomocy - w przypadku doświadczania przemocy w rodzinie przez kobiety - jest rozszerzenie się przemocy na dzieci, to, że zaczynają one cierpieć. Profesjonaliści zwracali uwagę, że większość osób doświadczających przemocy w rodzinie, nie jest zainteresowana zgłoszeniem tej przemocy czy otrzymaniem pomocy, np. w ramach procedury „Niebieskie Karty”.⁶

Głównym zadaniem profesjonalistów pomagających osobom dotkniętym przemocą domową jest więc wzmocnienie tych osób, przekonanie ich, że nie muszą się godzić na przemoc i że same sobie poradzą. Wiele przypadków przemocy w rodzinie zgłaszanych jest przez świadków, np. sąsiadów, wtedy szczególnie trudno jest przekonać osoby doświadczające przemocy, że powinny poszukać pomocy i podjąć kroki zmierzające do zmian. Osoby doświadczające przemocy w rodzinie najczęściej także w rodzinie szukają pomocy w związku z zaistniałą sytuacją (od 57% osób szukających pomocy w związku z przemocą seksualną do 38% w przypadku przemocy ekonomicznej). Nieco rzadziej badani, których

⁵ Raport 2023 – Uzależnienia w Polsce, Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom.

⁶ Ogólnopolska diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie. Raport Kantar Polska dla Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, październik 2019 roku.

dotknęła przemoc, zgłaszali się na policję. Policja najczęściej była angażowana, gdy dochodziło do przemocy fizycznej (51%), a także psychicznej (44%) i seksualnej (42%), zdecydowanie rzadziej natomiast, w przypadkach przemocy ekonomicznej (27%). Terapeuci i psycholodzy najczęściej udzielali wsparcia osobom doświadczającym przemocy seksualnej (41%), a rzadziej psychicznej (30%), ekonomicznej (28%) i fizycznej (20%). Stosunkowo często, osoby doznające przemocy wrodzinie zwracają się także o wsparcie do znajomych i przyjaciół (od 19% w przypadku przemocy fizycznej do 29% w przypadku przemocy ekonomicznej). Respondenci dość często deklarowali, że pomocy w związku z przemocą w rodzinie, szukali także w Ośrodku Pomocy Społecznej, u prawnika oraz u lekarza lub w placówce ochrony zdrowia czy też w Ośrodku Interwencji Kryzysowej. Według ekspertów, osoby doświadczające przemocy w rodzinie, jeśli decydują się na szukanie pomocy poza rodziną, to najczęściej wzywają policję. Wniosek ten potwierdzają wyniki badania ilościowego. Duża część osób (w zależności od rodzaju doznawanej przemocy od 20% do 7%) szuka wsparcia w Ośrodku Pomocy Społecznej. W rodzinach o wyższym statusie społecznym korzysta się z pomocy psychologów czy terapeutów, jednak pojawiła się opinia eksperta, że sprzyja to ukrywaniu przemocy. Podstawową formą wsparcia, z którego korzystały osoby doznające przemocy w rodzinie były: wsparcie psychologiczne (od 47% w przypadku przemocy psychicznej do 36% w przypadku przemocy ekonomicznej), pomoc prawna (od 38% do 12%) oraz pomoc socjalna/materialna (od 27% do 13%). W przypadku przemocy seksualnej ważną okazała się pomoc rodziny/znajomych (22%). Natomiast w przypadku przemocy fizycznej schronienie oraz pomoc rodziny i znajomych pojawiają się równie często, jak pomoc socjalna.

Profesjonaliści, którzy wzięli udział w badaniu potwierdzają, że osoby doświadczające przemocy w rodzinie, najczęściej korzystają ze wsparcia psychologicznego i pomocy prawnej. Problemem jest ograniczona dostępność niektórych form pomocy: darmowej psychoterapii, grup wsparcia czy schronisk, gdzie osoby doświadczające przemocy mogą się zatrzymać po opuszczeniu domu.⁷

Podobnie jak w latach ubiegłych, działalność profilaktyczna, a także diagnostyczna i interwencyjna realizowane były w ramach działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Kostrzynie nad Odrą, Punktu Informacyjno – Konsultacyjnego ds. uzależnień i przemocy w rodzinie, bezpłatnego wsparcia psychologicznego dla mieszkańców, a także Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy domowej i działających w jego ramach grup diagnostyczno - pomocowych. Lokalny system wsparcia dla rodzin z problemem przemocy domowej w Mieście Kostrzyn nad Odrą dotyczy zatem głównie trzech obszarów:

1. pomocy psychologicznej, obejmującej wsparcie emocjonalne i okazanie zrozumienia, wskazanie miejsc schronienia, skierowanie do grupy wsparcia, indywidualne rozmowy z psychologiem,
2. pomocy materialnej i socjalnej (konkretne wsparcie finansowe),
3. edukacji i interwencji prawnej polegającej na pomocy w przygotowaniu pism procesowych czy wskazaniu możliwych działań prawnych.

Punkt Informacyjno – Konsultacyjny ds. uzależnień i przemocy w rodzinie, działający w ramach umowy z Miastem Kostrzyn nad Odrą, świadczy usługi polegające na udzielaniu bezpłatnego wsparcia psychologicznego oraz terapeutycznego dla mieszkańców Kostrzyna nad Odrą przechodzących przez trudne sytuacje życiowe. Specjaliści zatrudnieni w Punkcie Informacyjno – Konsultacyjnym dzięki swemu wieloletniemu doświadczeniu i wiedzy merytorycznej udzielają pomocy osobom i rodzinom wychodząc naprzeciw problemom przemocy, często związanym z nadużywaniem alkoholu przez osobę stosującą przemoc.

---

⁷ Ogólnopolska diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie. Raport Kantar Polska dla Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, październik 2019 roku.

Tabela 16. Osoby korzystające z pomocy specjalistów w Punkcie Informacyjno – Konsultacyjnym ds. uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Wyszczególnienie	Osoby korzystające	2021		2022		2023	
		Liczba osób	Liczba porad	Liczba osób	Liczba porad	Liczba osób	Liczba porad
Punkt Informacyjno – Konsultacyjny ds. uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Osoby z problemem alkoholowym	180	208	242	306	356	406
	Osoby z problemem narkotykowym	380	415	482	515	198	238
	Dorośli członkowie rodziny osoby z problemem alkoholowym (w tym współuzależnieni i DDA)	82	96	350	410	339	399
	Dorośli członkowie rodziny osoby z problemem narkotykowym	200	250	280	296	260	298
	Osoby doznające przemocy	16	24	102	156	115	149
	Osoby stosujące przemoc	18	18	56	96	46	52

Źródło: Punkt Informacyjno – Konsultacyjny ds. uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Tabela 17. Stacjaliści w Punkcie Informacyjno – Konsultacyjnym ds. uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Specjaliści	2021	2022	2023
Specjalista psychoterapii uzależnień (osoba posiadająca certyfikat specjalisty psychoterapii uzależnień)	4	3	2
Osoba w trakcie szkolenia do uzyskania certyfikatu specjalisty psychoterapii uzależnień	0	1	1
Pegagog	1	1	1
Lekarz psychiatra	1	1	1
Personel pielęgniarski	3	2	3
RAZEM	9	8	8

Źródło: Punkt Informacyjno – Konsultacyjny ds. uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Celem podejmowanych działań jest przede wszystkim uświadamianie negatywnych konsekwencji dotychczasowego postępowania. Pomimo podejmowanych interwencji niewiele osób stosujących przemoc zgłasza się do programu korekcyjno - edukacyjnego, realizowanego w Starostwie Powiatowym w Gorzowie Wlkp. Na terenie Miasta Kostrzyn nad Odrą osoby i rodziny mogą korzystać z oferty specjalistycznej – pomocy psychologicznej i specjalistycznej.

Zjawisko przemocy w rodzinie obok problematyki uzależnień wymaga podjęcia szczególnych działań profilaktycznych. Działania te muszą być skierowane do ogółu populacji, ale przede wszystkim

do osób bezpośrednio dotkniętych problemem przemocy domową, a także do osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem, do członków rodzin zmagających się z problemem uzależnienia, jak i do osób, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej.

2.3. Diagnoza zjawiska przemocy na podstawie „Diagnozy problemów społecznych Miasta Kostrzyn nad Odrą” z roku 2022.

W 2022 roku zostały przeprowadzone badania diagnostyczne dotyczące uzależnień i innych problemów społecznych. Zostały przeprowadzone wśród trzech grup reprezentujących trzy lokalne środowiska:

1. dzieci i młodzież szkolna (kl. V-VIII),
2. nauczyciele,
3. rodzice.

W ramach diagnozy dokonano analizy takich problemów jak:

Diagnoza jest dokumentem określającym najważniejsze kierunki interwencji w odniesieniu do zdiagnozowanych problemów społecznych. Stanowi punkt wyjścia do opracowania szczegółowych programów, których realizacja przyczyni się do rozwiązywania problemów społecznych występujących na terenie Miasta Kostrzyn nad Odrą.

Jak wynika ze zgromadzonego materiału badawczego, 50,89% uczniów przyznaje, iż doświadczyło zachowań przemocowych (56,30% chłopców i 44,68% dziewczynek). Dodatkowo, jak przyznają ankietowani przemoc tą stosowali głównie koledzy ze szkoły (47,86%). Uczniowie doznawali głównie przemocy psychicznej (58,75%) oraz fizycznej (56,03%). Osoby te, przeważnie nie były pod wpływem substancji odurzających (62,65%).

57,06% uczniów deklaruje, iż w ich szkole występuje problem przemocy między uczniami. Większość uczniów deklaruje, iż samemu nie stosowało przemocy (60,59%).⁸

⁸ Diagnoza problemów społecznych Miasta Kostrzyn nad Odrą z roku 2022, Krajowy Ośrodek Kształcenia Administracji w Krakowie.

Natomiast osoby, które przyznają się do tego typu zachowań (39,41%), zachowania przemocowe stosują głównie wobec kolegów ze szkoły (49,25%).

Z kolei nauczyciele przyznają, że najbardziej istotny w mieście jest problem przemocy szkolnej i rówieśniczej (100,00%), palenia papierosów przez dzieci i młodzież (98,70%), przemoc i zagrożenia w Internecie (93,51%), problem przemocy w rodzinach uczniów (89,61%), picia alkoholu przez dzieci i młodzież (89,61%), zażywania narkotyków przez dzieci i młodzież (87,01%), zażywania dopalaczy przez dzieci i młodzieży (85,71%), braku wiedzy w zakresie współżycia seksualnego wśród młodzieży (79,22%). Za najmniej istotny problem uznano problem hazardu wśród uczniów (54,55%).

Warto też zaznaczyć, iż nauczyciele bardzo często zauważają w szkole zachowania uczniów takie jak: zachowania wulgarne/brak kultury osobistej (92,21%) oraz przemoc i agresję między uczniami (84,42%). Dodatkowo ankietowani wskazywali, iż zauważają u uczniów symptomy wskazujące na uzależnienia od komputera i Internetu oraz uzależnienia od telefonu. Nie zauważyli oni natomiast, aby uczniowie sięgali po narkotyki.

Respondenci wskazali, iż wśród uczniów obserwują dużą skalę: picia alkoholu (5,13%), palenia papierosów (20,51%), sięgania po narkotyki/dopalacze (1,30%).

Ponadto w opinii przedstawicieli oświaty, uczniowie najczęściej po używki sięgają podczas spotkań ze znajomymi lub po ich namowie. To przede wszystkim wśród rówieśników uczniowie mają z nimi swój pierwszy kontakt. Jak zauważają nauczyciele, grupy rówieśnicze często wywierają presję na jednostki, zmuszając ich do sięgania po substancje psychoaktywne.

W przypadku kontaktu uczniów z substancjami uzależniającymi, istotny wpływ ma środowisko rodzinne, taką opinię wskazywali ankietowani nauczyciele.

Analizując problem przemocy wśród uczniów, warto zwrócić uwagę, iż większość nauczycieli uważa, iż obecnie zdecydowanie zwiększyła się skala zjawiska (33,77%). W relacji uczeń-nauczyciel, nauczyciele spotykają się głównie z przemocą psychiczną (40,26%), natomiast w relacji uczeń-uczeń z przemocą fizyczną (77,92%).

Przemoc i agresja w szkole najczęściej ma formę przezywania (94,81%) i oskarżania, ośmieszania (85,71%). Zdaniem nauczycieli, przyczyną takiego zachowania uczniów jest wpływ telewizji, gier komputerowych, prasy (81,82%). Jednak większość nauczycieli przyznała, że policja nie interweniuje w szkole w związku z przemocą domową i rówieśniczą. Jednak zdaniem 33,33% osób, w rodzinach uczniów dochodzi do przemocy domowej. Przemoc domowa najczęściej, zdaniem nauczycieli, ma miejsce w rodzinach patologicznych (83,33%).

Analizując problem przemocowy z perspektywy rodziców można dostrzec, iż 4,90% rodziców przyznało, że dziecko zachowuje się agresywnie w stosunku do rodziny. 16,78% osób zaobserwowało przejawy agresji słownej u dziecka, a przejawy agresji fizycznej u dziecka obserwuje 11,19% ankietowanych rodziców. Przejawy cyberagresji przez dziecko zauważył co dziesiąty rodzic.

Analizując zjawisko przemocy rówieśniczej w szkole można dostrzec, iż większość rodziców (65,73%) uważa, iż problem ten jest widoczny w szkole ich dziecka. Rodzice wskazują, iż przemoc i agresja w szkole ma formę: oskarżania, ośmieszania, przezywania (91,49%), zastraszania, grożenia (50,00%), znęcania się (44,68%), pobic (40,43%), cyberprzemocy (26,60%) oraz wymuszania pieniędzy (22,34%).

Znęcanie się uczniów nad rówieśnikami jest problemem, którego nie wolno lekceważyć. Przemoc szkolna ma dużo bardziej destrukcyjny wpływ na młodych ludzi, niż mogłoby się wydawać. Jeśli w szkole nie podejmiemy odpowiednich środków zaradczych, agresorzy mogą stanowić nie tylko bieżące zagrożenie dla swoich kolegów, lecz w późniejszym życiu – dla szerszej społeczności.

Należy więc stosować różnorodne metody, aby zastąpić ten niebezpieczny sposób regulowania stosunków między ludźmi innymi, konstruktywnymi wzorami relacji.⁹

---

⁹ Diagnoza problemów społecznych Miasta Kostorzyn nad Odrą z roku 2022, Krajowy Ośrodek Kształcenia Administracji w Krakowie.

Podejmowanie przez pedagogów działań interwencyjnych wymaga od nich znacznie więcej niż powierzchownej reakcji. Powinni oni stosować całą gamę środków, począwszy od niemal automatycznych interwencji, po złożone, długofalowe techniki i procedury. Aby mogli je wdrażać, muszą doskonalić kompetencje radzenia sobie w sytuacjach agresji i przemocy, ale powinni też otrzymać wsparcie w postaci ram organizacyjnych dla tych działań, żeby były one spójne, planowe i systematyczne.

Przeprowadzone badania, pozwalają wnioskować, że w Mieście Kostrzyn nad Odrą istnieje zagrożenie uzależnieniami od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, a w rodzinach występuje problem przemocy. Skala problemów jednak nie przybiera dużych rozmiarów.¹⁰

2.4. Diagnoza problemu przemocy domowej przeprowadzona przez Wydział Oświaty, Kultury i Opieki Urzędu Miasta Kostrzyn nad Odrą we współpracy ze szkołami podstawowymi w 2024 r.

W maju 2024 roku zostało przeprowadzone badanie diagnostyczne dotyczące przemocy domowej wśród uczniów klas VI-VIII szkół podstawowych i ich rodziców. W anonimowym badaniu ankietowym wzięło udział 451 uczniów i 132 rodziców.

Jak wynika ze zgromadzonego materiału badawczego, przemoc domowa nie jest stosowana w 83 % domów, a jeżeli już zaistnieje to jest stosowana w formie: bicia (17%), awantur (10%), szarpania, szarpania za włosy, zastraszania, grożenia. Jak wskazują uczniowie częściej dochodzi do przemocy fizycznej, niż psychicznej. Badanie pokazuje, że ofiarami przemocy w domu są sami uczniowie, a następnie ich rodzeństwo. Uczniowie nie znają kolegów/koleżanek, którzy byliby ofiarami przemocy domowej (64%). Ankietowani uczniowie w 39 % posiadają wiedzę, gdzie zgłosić fakt przemocy domowej. Na pierwszym miejscu jest Policja.

Analizując problem przemocy domowej z punktu widzenia rodziców, można dostrzec, że przemocy domowej nie ma, gdyż tylko 2% rodziców przyznało, że dochodzi do przemocy domowej w ich domu i jest ona stosowana przez partnera, głównie w stosunku do matki lub dziecka. Przeprowadzone badanie, oparte na badaniu ankietowym, pozwala wnioskować, że w Mieście Kostrzyn nad Odrą występuje problem przemocy domowej. Skala problemu jednak nie przybiera dużych rozmiarów.¹¹

2.6. Rekomendacje.

Celem niniejszych badań było przedstawienie problemu przemocy dotyczącej mieszkańców Miasta Kostrzyn nad Odrą w odniesieniu do opinii: dzieci i młodzieży szkolnej oraz ich rodziców.

W świetle przedstawionych wyników badań rekomenduje się podejmowanie oddziaływań we wskazanych niżej, obszarach:

1. Wczesne wykrywanie i interwencja w przypadkach bezpośredniego zagrożenia i wystąpienia problemu przemocy oraz minimalizacja negatywnych skutków:

- Wsparcie kadry pracującej w instytucjach oświatowych, szczególnie w zakresie rozwijania ich kompetencji i umiejętności w zakresie nowoczesnych form pomocy przy pracy z dziećmi i ich rodzinami borykającymi się z problemem przemocy. Profesjonalna pomoc pomoże zmniejszyć skutki związane z problemem uzależnień oraz występowaniem przemocy na poziomie rodziny, jak i społeczności lokalnej.

---

¹⁰ Diagnoza problemów społecznych Miasta Kostrzyn nad Odrą z roku 2022, Krajowy Ośrodek Kształcenia Administracji w Krakowie.

¹¹ Diagnoza problemu przemocy domowej przeprowadzona przez Wydział Oświaty, Kultury i Opieki Urzędu Miasta Kostrzyn nad Odrą we współpracy ze szkołami podstawowymi w 2024 r.

- Wczesna diagnoza środowisk rodzinnych pod kątem zagrożenia przemocą domową, obejmująca interdyscyplinarne działania służące rozpoznaniu problemu oraz zaplanowaniu adekwatnych działań zaradczych.
- Rozwój poradnictwa specjalistycznego, wsparcia socjalnego oraz pracy terapeutycznej z dziećmi, osobami dorosłymi i całymi rodzinami zagrożonymi i doświadczającymi przemocy domowej.
- Wspieranie tworzenia i funkcjonowania grup wsparcia i samopomocowych dla osób uzależnionych, współuzależnionych i ich rodzin, a także dla rodzin doświadczających trudności opiekuńczo-wychowawczych oraz przemocy.
- Zapewnienie ogólnodostępnej pomocy terapeutycznej dla dzieci doświadczających przemocy domowej.

2. Wzmocnienie systemu instytucjonalnego i organizacyjnego Miasta Kostrzyn nad Odrą w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom:

- Wzmocnienie współpracy interdyscyplinarnej i sprawny przepływ informacji pomiędzy instytucjami i organizacjami działającymi w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej.
- Ustawiczne zwiększanie kompetencji pracowników służb społecznych m.in. w zakresie dostępnych form przeciwdziałania uzależnieniom, diagnozy uzależnień, diagnozy przemocy domowej, aspektów prawnych tych problemów i sposobów ich rozwiązywania, mechanizmów współpracy międzyinstytucjonalnej.
- Współpraca z organizacjami pozarządowymi i grupami nieformalnymi w zakresie przedsięwzięć służących m.in. zwiększaniu aktywności społecznej, tworzeniu oferty alternatywnych form spędzania wolnego czasu, aktywizacji marginalizowanych grup społecznych, integracji międzypokoleniowej.¹²

3. PREZENTACJA PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ I OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ NA LATA 2025 – 2030.

3.1. Zasady działania Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej.

Zakres świadczonej pomocy obejmuje osoby doznające przemocy domowej i sprawców przemocy domowej oraz pozostałych mieszkańców Miasta Kostrzyn nad Odrą, poprzez podnoszenie świadomości oraz świadczenie konkretnej pomocy w kontekście problemu przemocy domowej. Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej opiera się na zasadach zawartych w obowiązujących aktach prawnych, a dotyczą one:

- a. wzajemnej współpracy organów władzy publicznej, organizacji pozarządowych, związków wyznaniowych oraz organizacji, środowisk i osób fizycznych, uprawnionych lub zobowiązanych do inicjowania i realizacji zadań dotyczących przeciwdziałania przemocy domowej i jej negatywnych konsekwencji,
- b. jawności działań w zakresie przeciwdziałania przemocy z poszanowaniem godności człowieka,
- c. szczególnej ochrony dzieci, których gwarantowanym prawem jest funkcjonowanie w bezpiecznym środowisku domowym.

¹² Diagnoza problemu przemocy domowej przeprowadzona przez Wydział Oświaty, Kultury i Opieki Urzędu Miasta Kostrzyn nad Odrą we współpracy ze szkołami podstawowymi w 2024 r.

3.2. Adresaci Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2025 – 2030.

Program jest skierowany do:

- mieszkańców Kostrzyna nad Odrą,
- osób doznających przemocy domowej,
- osób stosujących przemoc domową,
- świadków przemocy domowej,
- osób zagrożonych występowaniem przemocy domowej (z tzw. grupy podwyższonego ryzyka), w szczególności kobiet i dzieci,
- osób i podmiotów zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej.

3.3 Analiza SWOT.

MOCNE STRONY

- Działania profilaktyczne skierowane zarówno do dzieci, młodzieży, jak i dorosłych mieszkańców Miasta Kostrzyn nad Odrą.
- Rozbudowana oferta pomocowa skierowana dla osób zagrożonych i doznających przemocy domowej.
- Infrastruktura - istniejący Punkt Informacyjno - Konsultacyjny ds. uzależnień i przemocy w rodzinie, specjaliści w Ośrodku Pomocy Społecznej w Kostrzynie nad Odrą oraz bezpłatne wsparcie psychologiczne dla mieszkańców znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.
- Wyspecjalizowana kadra poszerzająca systematycznie swoje kompetencje i superwizująca swoje działania.
- Spójny charakter programów o zasięgu lokalnym i powiatowym.
- Oferta pomocowa dla osób stosujących przemoc domową.

SŁABE STRONY

- Brak programu edukacyjno-korekcyjnego dla osób stosujących przemoc domową na terenie Miasta Kostrzyn nad Odrą.
- Ograniczony lub odległy czasowo dostęp do psychiatrów i psychologów dla dzieci i dorosłych.
- Niewystarczająca ilość mieszkań w zasobach komunalnych.
- Niski poziom zaangażowania instytucji w pracę zespołu, grup, wsparcie osób, których dotyczy problem przemocy.
- Przemoc jako problem nie zawsze rozpoznany.
- Niewystarczające działania profilaktyczne.
- Niska świadomość społeczna dotycząca definiowania, rozpoznawania zachowań przemocowych.
- Brak organizacji pozarządowych, zajmujących się wsparciem osób doświadczających przemocy.
- Niewystarczająca współpraca w kontekście zaangażowania instytucji, poradni, placówek oświatowych, sądów, w kwestie interwencji, wszczynania procedury "Niebieskiej Karty", dalszego wsparcia osób doświadczających przemocy domowej. Wynika to prawdopodobnie z innych priorytetów, strachu, braku kompetencji itp.
- Niewystarczające poradnictwo wychowawcze.
- Ograniczona możliwość specjalistycznego wsparcia typu rehabilitacja, dogoterapia, hipoterapia, lasoterapia, hydroterapia, stanowiące element pracy terapeutycznych

minimalizującej skutki doświadczania przemocy.

- Brak regularności w dostępności grup wsparcia dla kobiet oraz mediacjach.

SZANSE

- Wyspecjalizowana kadra regularnie superwizująca swoje umiejętności i działania. Chęć podnoszenia swoich kwalifikacji przez osoby pracujące z doświadczającymi przemocy i stosującymi przemoc.
- Większa świadomość mieszkańców Miasta Kostrzyn nad Odrą, reagowanie na cierpienie.
- Zainteresowanie metodami wychowawczymi podkreślającymi podmiotowość małoletnich, dostrzeganie ważności dziecka, dziecko jako pełnoprawny członek rodziny.
- Większe inwestowanie w wykształcenie i rozwój dzieci.
- Dostrzeganie ważności w działaniach profilaktycznych.
- Szeroki wachlarz usług, działań promujących konstruktywne sposoby rozwiązywania problemów.
- Realizacja programu reintegracji społecznej i zawodowej w Centrum Integracji Społecznej.

ZAGROŻENIA

- Wykorzystywanie procedury „Niebieskiej Karty” w sprawach konfliktowych.
- Etykietowanie i stygmatyzacja osób z rodzin dysfunkcyjnych przez środowisko lokalne.
- Nieprofesjonalne traktowanie osób potrzebujących wsparcia przez osoby zobowiązane do reagowania na krzywdę i udzielania pomocy.
- Niewystarczający stopień współpracy międzyinstytucjonalnej.

3.4. Cel strategiczny Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2025 – 2030.

Celem głównym Programu Przeciwdziałania Przemocy i Ochrony Ofiar Przemocy Domowej na lata 2025 - 2030 jest **„Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenie skali zjawiska przemocy domowej”**.

Cel nadrzędny zostanie osiągnięty poprzez realizację celów szczegółowych i wyodrębnionych w ramach celów zadań. Określone w programie zadania będą realizowane przez włączone w realizację Programu instytucje.

3.5. Cele szczegółowe, obszary, kierunki i działania Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2025 – 2030.

1. Zintensyfikowanie działań profilaktycznych, diagnostycznych i edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.
2. Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób doznających przemocy domowej.
3. Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową.
4. Podnoszenie jakości i dostępności świadczonych usług poprzez zwiększenie kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy.

Wskaźnik ogólny:

Liczba osób, które skorzystały z różnych form wsparcia w związku z problemem przemocy domowej, w tym: liczba osób objętych procedurą „Niebieskiej Karty” oraz liczba osób, które skorzystały ze wsparcia różnego rodzaju placówek udzielających pomocy, takich jak: specjalistyczne ośrodki wsparcia dla osób doznających przemocy domowej, ośrodki interwencji kryzysowej, punkty konsultacyjne, ośrodki wsparcia, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, inne placówki świadczące pomoc osobom doznającym przemocy domowej.

Obszar 1. Profilaktyka, diagnoza społeczna i edukacja społeczna

Cel: Zintensyfikowanie działań profilaktycznych, diagnostycznych i edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Kierunki działań:

1.1. Poszerzenie wiedzy ogółu społeczeństwa, w tym zainteresowanych służb, na temat zjawiska przemocy domowej.

Rodzaje działań:

1.1.1. Diagnoza zjawiska przemocy domowej na obszarze miasta, ustalenie odsetka populacji rodzin zagrożonych przemocą domową.

Realizator: Ośrodek Pomocy Społecznej w Kostrzynie nad Odrą, Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy domowej, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Komisariat Policji, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia.

Wskaźniki:

- liczba przeprowadzonych diagnoz zjawiska przemocy domowej.

Termin realizacji: 2025 – 2030

Kierunki działań:

1.2. Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy domowej.

Rodzaje działań:

1.2.1. Prowadzenie lokalnych kampanii społecznych, które:

- obalają stereotypy na temat przemocy domowej, usprawiedliwiające jej stosowanie,
- opisują mechanizmy przemocy domowej oraz jednoznacznie wskazują na ich społeczną szkodliwość i społeczno-kulturowe uwarunkowania,
- promują metody wychowawcze bez użycia przemocy i informują o zakazie stosowania kar cielesnych wobec małoletnich przez osoby wykonujące władzę rodzicielską oraz sprawujące opiekę lub pieczę,
- promują działania służące przeciwdziałaniu przemocy domowej, w tym ochronę i pomoc dla osób doznających przemocy, oraz interwencję wobec osób stosujących przemoc domową.

Realizator: Ośrodek Pomocy Społecznej w Kostrzynie nad Odrą, Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy domowej, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Komisariat Policji, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia.

Wskaźniki:

- liczba ogólnokrajowych i lokalnych kampanii społecznych.

Termin realizacji: 2025 – 2030

Kierunki działań:

1.3. Poprawa jakości systemu działań profilaktycznych.

Rodzaje działań:

- 1.3.1. Prowadzenie poradnictwa, w szczególności przez działania edukacyjne służące wzmocnieniu funkcji opiekuńczych i wychowawczych, alternatywnych wobec stosowania przemocy, jak również dotyczące wzrostu kompetencji rodziców i opiekunów w środowisku zagrożonym przemocą domową, a także w odniesieniu do grup ryzyka, np. małoletnich w ciąży.**

Realizator: Ośrodek Pomocy Społecznej w Kostrzynie nad Odrą, Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy domowej, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Komisariat Policji, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia.

Wskaźniki:

- liczba placówek prowadzących poradnictwo w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej,
- liczba osób, którym udzielono porady,
- liczba wizyt patronażowych prowadzonych przez położne podstawowej opieki zdrowotnej.

Termin realizacji: 2025 – 2030

Kierunki działań:

1.4. Realizacja Programów Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej.

Rodzaje działań:

- 1.4.1. Opracowanie i realizacja Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej.**

Realizator: Ośrodek Pomocy Społecznej w Kostrzynie nad Odrą, Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy domowej.

Wskaźniki:

- liczba realizowanych Programów Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej.

Termin realizacji: 2025 – 2030

Obszar 2: Ochrona, pomoc i wsparcie osób doznających przemocy domowej.

Cel: Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób doznających przemocy domowej.

Kierunki działań:

2.1. Utworzenie i funkcjonowanie zespołów interdyscyplinarnych.

Realizator: Burmistrz Miasta Kostrzyn nad Odrą, Ośrodek Pomocy Społecznej w Kostrzynie nad Odrą.

Wskaźniki:

- liczba zespołów interdyscyplinarnych,
- liczba spotkań zespołu interdyscyplinarnego.

Termin realizacji: 2025 – 2030

Rodzaje działań:

2.1.1. Utworzenie i funkcjonowanie grup diagnostyczno-pomocowych.

Realizator: Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy domowej, Ośrodek Pomocy Społecznej w Kostrzynie nad Odrą.

Wskaźniki:

- liczba utworzonych w danym roku grup diagnostyczno-pomocowych,
- liczba funkcjonujących w danym roku grup diagnostyczno-pomocowych,
- liczba funkcjonujących w danym roku grup diagnostyczno-pomocowych w rozszerzonym składzie.

Termin realizacji: 2025 – 2030

2.1.2. Rozbudowa sieci i poszerzanie oferty placówek wspierających i udzielających pomocy osobom doznającym przemocy domowej, w tym:

- prowadzenie Punktu Informacyjno – Konsultacyjnego ds. uzależnień i przemocy w rodzinie,
- wsparcie działalności Ośrodków Leczenia Uzależnień.

Realizator: Burmistrz Miasta Kostrzyn nad Odrą, Ośrodek Pomocy Społecznej w Kostrzynie nad Odrą.

Wskaźniki:

- liczba prowadzonych w danym roku Punktów Informacyjno – Konsultacyjnego ds. uzależnień i przemocy w rodzinie,
- liczba Ośrodków Leczenia Uzależnień, którym udzielono wsparcia w danym roku.

Termin realizacji: 2025 – 2030

Kierunki działań:

2.2. Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form udzielania pomocy osobom doznającym przemocy domowej

Rodzaje działań:

3.1.1. Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form uzyskania pomocy w szczególności: medycznej, psychologicznej, pedagogicznej, prawnej, socjalnej, zawodowej i rodzinnej.

Realizator: Ośrodek Pomocy Społecznej w Kostrzynie nad Odrą, Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy domowej we współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Wskaźniki:

- liczba opracowanych materiałów informacyjnych.

Termin realizacji: 2025 - 2030

2.2.2. Opracowanie i realizacja indywidualnych i grupowych działań edukacyjnych kierowanych do osób doznających przemocy domowej, w szczególności w zakresie podstaw prawnych i zagadnień psychologicznych dotyczących reakcji na przemoc domową.

Realizator: Ośrodek Pomocy Społecznej w Kostrzynie nad Odrą, Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy domowej.

Wskaźniki:

- liczba osób doznających przemocy domowej uczestniczących w działaniach indywidualnych,
- liczba osób doznających przemocy domowej uczestniczących w działaniach grupowych.

Termin realizacji: 2025 - 2030

Kierunki działań:

2.3. Udzielanie pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy domowej.

Rodzaje działań:

2.3.1. Realizacja procedury „Niebieskiej Karty” przez uprawnione podmioty.

Realizator: przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, Policji, Żandarmerii Wojskowej, ochrony zdrowia, oświaty, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, jednostki oświaty podległe Ministrowi Kultury i Dziedzictwa Narodowego, a także inne podmioty i organizacje działające w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej w ramach zespołów interdyscyplinarnych czy grup diagnostyczno-pomocowych.

Wskaźniki:

- liczba wszczętych w danym roku procedur „Niebieskiej Karty”, tj. liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – A” przez przedstawicieli poszczególnych podmiotów wszczynających procedurę,
- liczba kontynuowanych w danym roku procedur „Niebieskiej Karty” wszczętych w latach poprzedzających rok sprawozdawczy,
- liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – A” dokumentujących kolejne zdarzenia stosowania przemocy domowej w sprawach toczących się procedur „Niebieskiej Karty”,
- liczba osób doznających przemocy domowej objętych w danym roku działaniami w ramach

procedury „Niebieskiej Karty”,

- liczba osób doznających przemocy domowej objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskiej Karty”, ze względu na problem przemocy fizycznej,
- liczba osób doznających przemocy domowej objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskiej Karty”, ze względu na problem przemocy psychicznej,
- liczba osób doznających przemocy domowej objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskiej Karty”, ze względu na problem przemocy ekonomicznej,
- liczba osób doznających przemocy domowej objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskiej Karty”, ze względu na problem wykorzystania seksualnego,
- liczba osób doznających przemocy domowej objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskiej Karty”, ze względu na problem cyberprzemocy,
- liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – C”.

Termin realizacji: 2025 – 2030

2.3.2. Realizowanie przez instytucje publiczne zajmujące się pomocą osobom doznającym przemocy domowej pomocy w formie poradnictwa medycznego, psychologicznego, pedagogicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego, terapii indywidualnej lub grupowej, pomocy w formie grup wsparcia lub innych grup samopomocowych

Realizator: Ośrodek Pomocy Społecznej w Kostrzynie nad Odrą, Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy domowej we współpracy z organizacjami pozarządowymi,

Wskaźniki:

- liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa, w tym: psychologicznego, pedagogicznego, prawnego, medycznego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego w danej instytucji,
- liczba osób uczestniczących w terapii indywidualnej lub grupowej,
- liczba osób uczestniczących w grupach wsparcia,
- liczba osób uczestniczących w grupach samopomocowych.

Termin realizacji: 2025 – 2030

2.3.3. Zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej pomocy, świadczonej przez punkty konsultacyjne.

Realizator: Ośrodek Pomocy Społecznej w Kostrzynie nad Odrą, Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy domowej, Punkt Informacyjny – Konsultacyjny ds. uzależnień i przemocy w rodzinie.

Wskaźniki:

- liczba punktów konsultacyjnych,
- liczba osób doznających przemocy domowej, które skorzystały z różnych form pomocy w punkcie konsultacyjnym.

Termin realizacji: 2025 – 2030

2.3.4. Zapewnianie ochrony dzieciom w trybie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

Realizator: Ośrodek Pomocy Społecznej w Kostrzynie nad Odrą, Policja, sądy powszechne, ochrona zdrowia.

Wskaźniki:

- liczba dzieci, którym zapewniono ochronę w trybie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, w związku z zagrożeniem życia lub zdrowia, w tym:
  - o liczba dzieci umieszczonych u innej, niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rozumieniu art. 115 § 11 Kk,
  - o liczba dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej,
  - o liczba dzieci umieszczonych w placówce opiekuńczo-wychowawczej,
- liczba zażaleń do sądu opiekuńczego na zapewnienie dziecku ochrony, o której mowa w art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- liczba stwierdzonej przez sąd bezzasadności, nielegalności lub nieprawidłowości w trakcie zapewnienia dziecku ochrony,
- liczba zawiadomień o stwierdzeniu przez sąd bezzasadności, nielegalności lub nieprawidłowości w trakcie zapewnienia dziecku ochrony, przełożonych osób, które dokonały czynności związanych z zapewnieniem dziecku ochrony.

Termin realizacji: 2025 – 2030

2.3.5. Tworzenie warunków umożliwiających osobom doznającym przemocy domowej otrzymanie w pierwszej kolejności lokali socjalnych.

Realizator: Burmistrz Miasta Kostrzyn nad Odrą , Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy domowej.

Wskaźniki:

- liczba uchwał organów samorządu terytorialnego umożliwiających przyznanie lokali socjalnych w pierwszej kolejności osobom doznającym przemocy domowej,
- liczba lokali socjalnych przyznanych w pierwszej kolejności osobom doznającym przemocy domowej.

Termin realizacji: 2025 – 2030

Kierunki działań:

2.4. Monitorowanie działań pomocowych.

Rodzaje działań:

2.4.1. Monitorowanie pomocy udzielanej osobom doznającym przemocy domowej.

Realizator: Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy domowej.

Wskaźniki:

- liczba zakończonych procedur „Niebieskiej Karty” ze względu na ustanie przemocy domowej,
- liczba zakończonych procedur „Niebieskiej Karty” ze względu na brak zasadności

podejmowania działań,

- liczba osób, wobec których podjęto działania monitorujące po zakończeniu procedury „Niebieskiej Karty”,
- liczba osób monitorowanych po opuszczeniu specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy domowej, w tym osób, u których przemoc domowa ustała.

Termin realizacji: 2025 – 2030

Obszar 3: Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc domową

Cel: Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową.

Kierunki działań:

3.1. Interweniowanie oraz reagowanie właściwych służb na stosowanie przemocy domowej.

Rodzaje działań:

3.1.2. Działania wobec osób stosujących przemoc domową, w tym w ramach procedury „Niebieskiej Karty”.

Realizator: Ośrodek Pomocy Społecznej w Kostrzynie nad Odrą, Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy domowej, Policja, Żandarmeria Wojskowa, ochrona zdrowia, oświata, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, jednostki organizacyjne prokuratury, jednostki oświaty podległe prowadzącym placówki oświatowe, a także inne podmioty i organizacje działające w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej w ramach zespołów interdyscyplinarnych lub grup diagnostyczno-pomocowych.

Wskaźniki:

- liczba osób stosujących przemoc domową objętych procedurą „Niebieskiej Karty”,
- liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – D”,
- liczba wszczętych postępowań przygotowawczych w sprawach związanych z przemocą domową,
- liczba odmów wszczęcia postępowań przygotowawczych w sprawach związanych z przemocą domową,
- liczba zakończonych postępowań przygotowawczych w sprawach związanych z przemocą domową przez sporządzenie aktu oskarżenia,
- liczba zakończonych postępowań przygotowawczych w sprawach związanych z przemocą domową przez umorzenie postępowania.

Termin realizacji: 2025 – 2030

3.1.3. Uniemożliwienie kontaktowania się osób stosujących przemoc domową z osobami doznającymi przemocy domowej między innymi przez:

- wydanie wobec osoby stosującej przemoc domową nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia i zakazu zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia,
- wydanie wobec osoby stosującej przemoc domową zakazu zbliżania się do osoby doznającej przemocy domowej na wyrażoną w metrach odległość,
- wydanie wobec osoby stosującej przemoc domową zakazu kontaktowania się z osobą doznającą przemocy domowej,

- wydanie wobec osoby stosującej przemoc domową zakazu wstępu na teren szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, obiektu sportowego lub miejsca pracy i przebywania na tym terenie,
- zatrzymywanie osób, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc domową,
- stosowanie przez prokuratora oraz występowanie do sądu o zastosowanie wobec osób, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc domową, środków zapobiegawczych, w szczególności w przedmiocie dozoru Policji z zakazem kontaktowania się z osobą doznającą przemocy domowej, a także nakazania opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazania zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia, ewentualnie tymczasowego aresztowania,
- występowanie do sądu o zastosowanie wobec osób stosujących przemoc domową środków karnych lub probacyjnych polegających na obowiązku powstrzymywania się od przebywania w określonych miejscach, kontaktowania się lub zbliżania do pokrzywdzonego, nakazie opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazie zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia.

Realizator: Policja.

Wskaźniki:

- liczba zastosowanych przez Policję nakazów natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia i zakazów zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia,
- liczba zastosowanych przez Policję zakazów zbliżania się do osoby doznającej przemocy domowej na wyrażoną w metrach odległość,
- liczba zastosowanych przez Policję zakazów kontaktowania się z osobą doznającą przemocy domowej,
- liczba zastosowanych przez Policję zakazów wstępu na teren szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, obiektu sportowego lub miejsca pracy i przebywania na tym terenie.

Termin realizacji: 2025 – 2030

3.1.4. Działanie i współpraca służb w zakresie monitorowania zachowań osób uprzednio skazanych za stosowanie przemocy domowej, w tym wymiana informacji między nimi.

Realizator: Ośrodek Pomocy Społecznej w Kostrzynie nad Odrą, Policja, zespół kuratorskiej służby sądowej.

Wskaźniki:

- liczba wniosków kuratorów sądowych do sądu o zarządzenie wykonania warunkowo zawieszanej kary pozbawienia wolności albo o odwołanie warunkowego zwolnienia (art. 12d ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej),
- liczba wniosków o nałożenie obowiązku uczestnictwa w programach korekcyjno--edukacyjnych na podstawie art. 72 § 1 pkt 6b Kk,
- liczba wniosków prokuratora do sądu o zarządzenie wykonania kary pozbawienia wolności albo odwołanie warunkowego zwolnienia wobec skazanego za tego rodzaju przemoc, naruszającego ponownie porządek prawny w postaci stosowania przemocy domowej,

- liczba przekazanych organom ścigania i wymiaru sprawiedliwości informacji przez inne służby, w tym zwłaszcza przez pracowników socjalnych o ponownym stosowaniu przemocy domowej przez osoby uprzednio skazane za tego rodzaju przemoc.

Termin realizacji: 2025 – 2030

Kierunki działań:

3.2. Realizowanie programów wspierających dla osób stosujących przemoc domową zmierzających do utrwalenia i wzmocnienia zmian zapoczątkowanych programami korekcyjno-edukacyjnymi dla osób stosujących przemoc domową lub psychologiczno - terapeutycznymi dla osób stosujących przemoc domową.

Rodzaje działań:

3.2.1. Opracowanie i realizacja programów edukacyjnych lub/i wspierających dla osób stosujących przemoc domową, które ukończyły program korekcyjno-edukacyjny lub psychologiczno-terapeutyczny

Realizator: Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy domowej, Ośrodek Pomocy Społecznej w Kostrzynie nad Odrą we współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Wskaźniki:

- liczba programów edukacyjnych lub/i wspierających realizowanych w gminie,
- liczba osób uczestniczących w programach edukacyjnych lub/i wspierających dla osób stosujących przemoc domową.

Termin realizacji: 2025 –2030

Obszar 4: Podnoszenie kompetencji, rozwijanie i doskonalenie umiejętności służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

Cel: Podnoszenie jakości i dostępności świadczonych usług przez rozwijanie i doskonalenie kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

Kierunki działań:

4.1. Wzmacnianie kompetencji zawodowych oraz przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej

Rodzaje działań:

4.1.1. Wdrożenie systemu wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami doświadczającymi przemocy domowej i z osobami stosującymi przemoc domową, w formie m.in. superwizji, coachingu, doradztwa, grup wsparcia.

Realizator: Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy domowej, Policja, Ośrodek Pomocy Społecznej w Kostrzynie nad Odrą, placówki oświatowe, ochrona zdrowia.

Wskaźniki:

- liczba osób poddanych różnym formom poradnictwa i wsparcia psychologicznego,

- liczba zrealizowanych spotkań superwizyjnych,
- liczba osób uczestniczących w spotkaniach superwizyjnych.

Termin realizacji: 2025 – 2030

3.6. Podmioty instytucjonalne i zasoby ludzkie oraz działania przewidziane w ramach Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2025 - 2030.

Wszystkie instytucje i placówki powinny ściśle ze sobą współpracować tworząc tym samym efektywny system profesjonalnego wsparcia dla osób doznających przemocy domowej. Kooperacja oraz interdyscyplinarny charakter podejmowanych działań powinny również stawiać sobie za jeden z celów trwałą korektę zachowań o charakterze przemocowym sprawców.

1. Ośrodek Pomocy Społecznej,
2. Punkt Informacyjno - Konsultacyjny ds. uzależnień i przemocy w rodzinie działający przy Poradni Lecznia Uzależnień “Nowy Dworek”,
3. Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy domowej,
4. Komisariat Policji,
5. Straż Miejska,
6. Urząd Miasta,
7. Placówka wsparcia dziennego (świetlica socjoterapeutyczna i świetlice opiekuńczo – wychowawcze),
8. Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
9. Placówki ochrony zdrowia funkcjonujące na terenie gminy,
10. Placówki oświatowe,
11. Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji,
12. Instytucje kultury,
13. Organizacje pozarządowe, kluby sportowe.

3.7. Środki finansowe na realizację programu.

Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2025 – 2030 finansowany będzie ze środków budżetu Miasta Kostrzyn nad Odrą w ramach realizacji bieżących zadań. Ponadto zakłada się możliwość finansowania programu z dotacji uzyskanych z budżetu państwa oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł np. Funduszy unijnych.

3.8. Monitorowanie działań programu.

Monitoring Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2025 - 2030 będzie opierał się przede wszystkim na gromadzeniu i analizowaniu informacji. Będzie prowadzony na podstawie oceny poziomu realizacji poszczególnych zadań programu w celu stwierdzenia czy osiąga on założone cele. Niezbędne dane będą uzyskiwane od podmiotów zaangażowanych w realizację jego założeń i gromadzone przez Wydział Oświaty, Kultury i Opieki Urzędu Miasta Kostrzyn nad Odrą. Rezultatem prowadzonego monitoringu będzie sprawozdanie roczne przygotowane przez Wydział Oświaty, Kultury i Opieki Urzędu Miasta Kostrzyn nad Odrą przy współpracy z podmiotami zaangażowanymi w realizację

Programu, w pierwszym kwartale kolejnego roku.

3.9. Sprawozdawczość.

Sprawozdawczość będzie dotyczyć realizacji założonych w Programie celów. Wydział Oświaty, Kultury i Opieki Urzędu Miasta Kostrzyn nad Odrą przedłoży sprawozdanie roczne Burmistrzowi Miasta Kostrzyn nad Odrą oraz Radzie Miasta Kostrzyn nad Odrą corocznie do końca I kwartału następnego roku.

3.10. Ewaluacja.

Systematyczne prowadzenie ewaluacji pozwoli dostrzec wpływ podejmowanych przedsięwzięć na podniesienie skuteczności działań na rzecz osób doznających przemocy domowej i stosujących przemoc domową oraz przeciwdziałania przemocy domowej, a także stanowi podstawę rozpoznania, a następnie planowania i wdrażania działań naprawczych. Program będzie ewaluowany poprzez sprawozdawczość dokonywaną w ramach elementów systemu i weryfikację określonych w Programie wskaźników.

4. PODSUMOWANIE

Przemoc domowa może pojawić się w życiu każdego człowieka, bez względu na wiek, płeć, poziom wykształcenia czy status materialny. Żaden człowiek nie może być jednak na nią skazany. Przed wykorzystywaniem czy znęcaniem ze strony bliskich osób można się ustrzec między innymi poprzez wczesne reagowanie na pierwsze symptomy kryzysu. Z przemocy można wyjść, trzeba tylko przerwać milczenie, zwrócić się po pomoc do specjalistów i konsekwentnie realizować opracowaną wspólnie z nimi strategię powrotu do normalnego życia.

Efektywność działań na rzecz osób doświadczających przemocy jest przejawem współpracy instytucji, którym bliska jest problematyka przemocy domowej. Realizacji Programu Przeciwdziałania Przemocy i Ochronie Osób Doznających Przemocy Domowej w Mieście Kostrzyn nad Odrą na lata 2025 - 2030 przyświecać będzie potrzeba pełnego zaangażowania i współpracy wszystkich instytucji, których efektem będzie podejmowanie oddziaływań zarówno na osobę doznającą, jak i stosującą przemoc.

BIBLIOGRAFIA

1. Ogólnopolska diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie. Raport Kantar Polska dla Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, październik 2019 roku.
2. Uchwała nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 r. w sprawie ustanowienia Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030.
3. Dziennik Gazeta Prawna, „Przemoc domowa w oparach uzależnień”, 26.07.2023 r.
4. Raport 2023 – Uzależnienia w Polsce, Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom.
5. Diagnoza problemów społecznych Miasta Kostrzyn nad Odrą z roku 2022, Krajowy Ośrodek Kształcenia Administracji w Krakowie.
6. Diagnoza problemu przemocy domowej przeprowadzona przez Wydział Oświaty, Kultury i Opieki Urzędu Miasta Kostrzyn nad Odrą we współpracy ze szkołami podstawowymi w 2024r.